

Aan de leden van de vaste commissie  
Justitie en Veiligheid.  
Per email : [cie.jv@tweedekamer.nl](mailto:cie.jv@tweedekamer.nl)

Amsterdam, 26 februari 2025

**Betreft:           Commissievergadering Personen- en familierecht 12 maart 2025**  
Toelichting belangenorganisaties afstandsmoeders en afgestanen DNA / VIZ

Geachte commissieleden,

De stichting De Nederlandse Afstandsmoeder (DNA) en stichting Verleden in Zicht (VIZ) danken u voor uw inzet en uw steun bij de moties 33836-93 en -94 aangenomen op 16 april 2024.

In aanloop naar de commissievergadering willen wij u graag nader informeren betreffende de agendapunten zoals genoemd in de 4<sup>e</sup> herziene convocatie van de vergadering op 12 maart a.s..

Wij betreuren het zeer dat de staatssecretaris tot heden geen contact met ons heeft opgenomen teneinde de voortgang van onze verzoeken om ondersteuning te bespreken. In de Nota van minister Weerwind van 8 juni 2024 wordt het belang van goede communicatie met betrokkenen in de keten benadrukt in paragraaf 4.4. en 4.5. VIZ en DNA worden als betrokkenen genoemd. Nadat de moties zijn aangenomen is niet met ons gecommuniceerd over de uitvoering.

Sinds enkele jaren informeren VIZ en DNA, het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) herhaaldelijk over de acute en zeer concrete behoeften aan ondersteuning bij afgestanen en afstandsmoeders. Deze verzoeken om ondersteuning staan geheel los van de resultaten van het onderzoek van Commissie de Winter.

Het betreft:

- Ongehinderde toegang tot alle dossiers voor afgestanen en afstandsmoeders.
- Aanvulling en/of correctie onjuistheden over afstandsmoeders in dossiers middels een aanvulling door de moeder op grond van art. 16 AVG.
- Vergoeding juridische kosten zoals bij naamswijziging, terugdraaien adoptie of kosten voortvloeiend uit juridische procedures gerelateerd aan afstand en adoptie. Dit in de vorm van een subsidieregeling pakket rechtsbijstand herstelregeling afgestanen en afstandsmoeders waarbij geen inkomens en vermogenseisen gelden noch een eigen bijdrage wordt opgelegd. Een dergelijke regeling wordt al uitgevoerd bij de Raad voor Rechtsbijstand inzake de gedupeerden kinderopvangtoeslag.
- Psychosociale hulp middels een regeling in de Wet regeling langdurige zorg opdat getroffen 100% van de zorgkosten kunnen declareren bij de zorgverzekering.

Tot heden is er geen enkele uitvoering gegeven aan enig beleid voor ondersteuning. Voor de uitvoering van deze regelingen is geen expertisecentrum nodig. VIZ en DNA verzetten zich tegen een expertisecentrum. Wij willen dat landelijke regelingen worden getroffen in wet en/of regelgeving waar iedere afstandsmoeder en afgestane zich op kan beroepen. Zoals we het JenV al vaak hebben laten weten is het hoog tijd voor actie. Veel van de afstandsmoeders zijn op leeftijd. Langer wachten is inhumain. Voor veel afstandsmoeders komt deze regeling al te laat. Juist hierom zijn DNA en VIZ teleurgesteld dat de staatssecretaris nog geen enkel contact heeft gezocht.

## **AGENDAPUNTEN 4<sup>e</sup> Herziene Convocatie**

Gaarne willen wij u informeren over de actuele stand van zaken en onze bevindingen het afgelopen jaar in volgorde van de agendapunten voor 12 maart 2025.

### **3. Invulling moties 93 – 94**

#### **33836-93 Van Nispen en Tseggai**

##### **De motie**

Over meer hulp voor geadopteerden, laagdrempelig en onbeperkte toegang tot het eigen dossier en stoppen met doorprocederen.

##### **Bevindingen VIZ en DNA**

Een groot deel van de maatregelen voor herstel en ondersteuning voor interlandelijk geadopteerden is eveneens op binnenlands geadopteerden van toepassing. Ik verwijs u naar de brief van Stichting ARAN van 26 februari 2025.

In deze brief worden voorbeelden genoemd zoals identiteitsherstel, wijzigen naam, aanpassen geboorteakten. Ook hebben binnenlands afgestanen te maken met twee families één met juridische banden een met bloedbanden. In beide families krijgt men te maken met zorg en/of overlijden waarbij men niet altijd recht heeft op vrije dagen c.q. zorgverlof. Dit zijn slechts enkele voorbeelden.

Stoppen met onnodig doorprocederen door de overheid ondersteunen wij. Als er meer hulp en ondersteuning komt hoeven afgestanen/geadopteerden niet te procederen. Indien JenV hand in eigen boezem had gestoken m.b.t. de gedwongen afstand in de jaren 1956-1984 , hoefden afstandsmoeders niet te procederen.

#### **33836-94 Van Nispen en Ellian**

##### **De motie**

- a. Uiterste inspanning te leveren om te bewerkstelligen dat alle dossiers en archieven over binnenlandse afstand en adoptie over overdracht naar het Nationaal Archief van alle dossiers en archieven over binnenlandse afstand en adoptie van overheids- en private instellingen naar het Nationaal Archief overgedragen worden.
- b. Ervoor te zorgen dat er voor betrokkenen onbeperkte en volledige toegang is tot zowel het eigen afstand-als adoptiedossier en slechts indien nodig hiervoor een wetswijziging voor te bereiden.
- c. Zich te houden aan motie 62 en zich dus namens de Staat in rechte in beginsel niet te beroepen op verjaring in zaken die gaan over binnenlandse adoptie.

##### **Bevindingen VIZ en DNA**

- a) De Kamermotie is op 16 april 2024 nagenoeg unaniem aangenomen (145 leden). Tot heden is er geen concrete actie ondernomen door JenV. De Tweede Kamer vraagt om een uiterste inspanning, VIZ en DNA hebben tot heden geen enkele inspanning waargenomen. De staatssecretaris heeft zelfs geen contact gezocht met VIZ en DNA om dit te bespreken.

- a) De toegang tot dossiers wordt nog steeds beperkt. Stukken worden uit het dossier gehaald, passages worden gelakt. Inzagemogelijkheid van eigen dossiers is alleen bij het Nationaal Archief (NA) in Den Haag mogelijk, zittend in een grote studiezaal met een potlood en stuk papier. Afgestane of moeders die niet mobiel zijn of kunnen reizen, krijgen geen toegang tot hun dossiers. Bij het NA worden meegebrachte laptop / iPad afgeplakt door medewerkers. Laptops moeten opengeklapt bij verlaten studiezaal, papieren bloks worden nagekeken. Telefoons mogen niet gebruikt worden. Indien men onverhoopt een document van dichtbij bekijkt wordt er ingegrepen door suppoosten. De inzageprocedure en wijze van inzage zijn zeer restrictief. Betrokken ervaren deze gang van zaken als zeer beklemmend. Men durft niet te klagen, bang dat de toegang tot dossiers restrictiever wordt.

We begrijpen niet waarom we onze geschiedenis niet volledig mogen kennen. Het kennen van de eigen geschiedenis is belangrijk. Zelfs op basisscholen zijn er projecten (Ancestors Unknown) waarbij basisschoolleerlingen worden geholpen hun eigen geschiedenis te zoeken/vinden. "Als je weet waar je vandaan komt, weet je beter wie je bent en waar je naartoe wilt." <https://nl.ancestorsunknown.org/>

Het NA heeft over de periode juli tot december 2024 geen bezwaarschriften / klachten over inzage ontvangen omdat op alle besluiten tot inzage een onbestaand postbusnummer vermeldde als adres voor het indienen van bezwaar. (**Bijlage 1, brief NA onjuist postbusnummer**) Dit is tot heden niet gecommuniceerd aan alle betrokkenen. Alle besluiten tot inzage ultimo december zijn formeel onjuist/onrechtmatig. NA beperkt niet alleen de toegang tot dossiers, de toegang tot een bezwaarprocedure gericht tegen deze beperkte toegang tot dossiers, wordt eveneens beperkt.

- b) In de brief van de minister F.M. Weerwind van juni 2024, wordt op pagina 2 van 4 geadviseerd m.b.t. de verjaring te wachten op de resultaten van het onafhankelijk onderzoek van commissie de Winter. VIZ en DNA vinden dit een onbegrijpelijke redenering omdat de Winter hier geen onderzoek naar doet. Wel of geen beroep doen op verjaring staat geheel los van de uitkomsten van onderzoek naar afstand en adoptie.

## **6. Reactie op verzoek commissie over de brief van twee VN-rapporteurs inzake gedwongen adoptie van kinderen van ongehuwde moeders in Nederland tussen 1956-1984.**

VIZ en DNA hebben op 14 oktober 2024 in reactie op de brief van staatssecretaris T.H.D. Struycken een brief naar de VN gestuurd. Deze brief is eerder op 21 oktober 2024 aan uw commissie verstuurd. U vindt de brief nogmaals bijgevoegd. (**bijlage 2 brief VN 14-10-2024**) . De bijlagen bij de brief kunt u vinden via <https://verledeninzicht.nl/nieuws/dna-viz-weerspreken-ministerie-bij-vn/> Kort gezegd informeren wij de speciale rapporteurs mensenrechten over de lacunes in de brief van de staatssecretaris JenV gericht aan de VN van 22 september 2024. De ervaring van ons als belangenbehartigers komt niet overeen met de werkelijkheid zoals geschetst door de staatssecretaris. VIZ en DNA zijn kritisch over de onafhankelijkheid en volledigheid van het onderzoek van Commissie de Winter. Dit volgt uit informatie verstrekt door Prof. Dr. Micha de Winter aan VIZ. Wij vrezen wij dat het onderzoek van commissie de Winter onvoldoende onafhankelijk is omdat er

door de onderzoekers zelf actief gezocht werd naar afstandsmoeders die vrijwillig afstand deden van hun kind. Vervolgens heeft JenV de onderzoekers van commissie de Winter toegang verhinderd tot de te onderzoeken dossiers, sterker nog de commissie heeft een deel van haar geld bestemd voor het onderzoek, moeten besteden aan juridische procedures om toegang te krijgen tot de dossiers / onderzoeksgegevens. De commissievoorzitter de Winter heeft tijdens een overleg met bestuursleden van VIZ openlijk getwijfeld aan het wetenschappelijke gehalte van het onderzoek omdat er beperkte toegang tot te onderzoeken documenten was. Ook hebben wij zorgen over de samenstelling van de binnen het onderzoek gebruikte vragenlijsten omdat bij de vragenlijsten de nadruk op adoptie en het adoptiegezin ligt, de vragen zijn te vinden via de hiervoor vermelde website verwijzing VIZ. Tenslotte wordt door de staatssecretaris de suggestie gewekt dat er intensief samengewerkt wordt met Ngo's en belangenbehartigers, hetgeen niet het geval is.

## **7. Reactie op verzoek commissie om kabinetsreactie op brief Stichting Verleden in Zicht.**

Op 6 juni 2024 heeft VIZ een aantal vragen gesteld aan de staatssecretaris JenV (**bijlage 3, brief 26 juni 2024**). Op 12 november heeft de Minister van OCW geantwoord waarna VIZ en DNA op 14 november **2024 (Bijlage 4, brief aan OCW 14-11-2024)** nogmaals zorgen geuit hebben over het inzagebeleid bij het NA en het uitblijven van onbeperkte inzage. Ik verwijs u naar bijgevoegde brieven.

De actuele stand van zaken is dat er bij het NA niets veranderd is m.b.t. de inzageprocedure. Deze is ondoorzichtig en gebaseerd op willekeur. Bij de ene inzage worden stukken uit het dossier verwijderd en/of namen weggelakt van nog levende broers/zussen, bij de andere inzage blijken hele dossiers gevoegd te zijn van in leven zijnde zussen waarin geen naam gelakt is.

Na controle door VIZ blijken er bij de RvdK nog steeds afstands- en adoptiedossiers te liggen over de periode tot 1970 welke aan het NA overgedragen hadden moeten worden. Recent heeft VIZ van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) bevestigend vernomen dat niet alle stukken van de dossiers tot 1970 zijn overdragen aan het NA. Het archief bij het NA is niet compleet. Er blijkt nog een restarchief achtergebleven bij de RvdK. Het NA is hiervan op de hoogte. (**bijlage 5 emailverkeer NA RvdK, achtergebleven restarchief RvdK**)

Het NA verwijst momenteel betrokkenen die de indruk krijgen dat hun dossier niet compleet is door naar de RvdK. Hier moet men opnieuw een aanvraag tot inzage doen waarbij de RvdK een andere inzageprocedure hanteert dan het NA.

Ondanks onze verzoeken heeft het NA geen actie ondernomen. Betrokkenen die het NA bezoeken voor inzage worden niet geïnformeerd dat er nog stukken bij de RvdK kunnen liggen. Sommige betrokkenen die constateren dat het dossier erg summier is wenden zich tot ons. Betrokkenen worden nadat ze door ons geïnformeerd zijn, afgewimpeld bij de RvdK.

Na 50 jaar blijken dossiers nog niet volledig overgedragen te zijn, de RvdK houdt nog steeds stukken achter. De staatssecretaris JenV is verantwoordelijk voor de archiefstukken die bij de RvdK liggen. Wij vragen onmiddellijke actie en alle archieven bij de RvdK te doorzoeken op stukken betreffende binnenlandse afstand en adoptie, hiervan een inventarisatie te maken en deze onmiddellijk over te dragen aan het NA.

Betrokkenen zien door de bomen het bos niet meer. Men krijgt te maken met verschillende dossiers, verschillende instanties, verschillende inzageprocedures die weer op verschillende wijze worden toegepast door verschillende medewerkers.

## **CONCLUDEREND**

Wij kunnen niet wachten op onderzoeksresultaten en/of nieuwe inventarisaties.

Onze behoefte aan ondersteuning is al jaren bekend en concreet. Bij het Nationaal Archief, de zorgverzekeraars en de Raad voor rechtsbijstand is een infrastructuur aanwezig waarbinnen de uitvoering van de ondersteuning vormgegeven kan worden.

Wij vragen u er bij de staatssecretaris op aan te dringen de moties per direct uit te voeren zonder vertraging. Het is voor de afstandsmoeders van groot belang dat daarbij uiterste inspanningen geleverd worden omdat het anders voor hen veel te laat is.

Indien wij op de resultaten van het onderzoek de Winter moeten wachten, vervolgens op het debat dat de staatssecretaris hierover wil voeren om daarna pas over de wijze van uitvoering te spreken zullen velen van onze achterban dit niet meer meemaken. Hier is geen sprake van de tijd dringt, maar de tijd heeft velen van ons al ingehaald.

Bestuursleden van DNA en VIZ zijn in persoon aanwezig tijdens het debat op 12 maart. Wij staan u graag te woord.

Mocht u ons willen bellen voor de vergadering dan kunt u ons bereiken op

DNA – Ellen Venhuizen

ViZ – Frans Haven

Wij wensen u een goed debat en danken u bij voorbaat voor uw inzet,

Met vriendelijke groet,

**Stichting De Nederlandse Afstandsmoeder**

<https://stichtingdna.nl/>

**Stichting Verleden in Zicht**

<https://verledeninzicht.nl/>